

DOI: 10.17512/bozpe.2019.1.12

Budownictwo o zoptymalizowanym potencjale energetycznym
Construction of optimized energy potential

ISSN 2299-8535 e-ISSN 2544-963X

Podstawy prawne wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budownictwie

Marek Ramczyk¹ (*orcid id: 0000-0003-2250-7462*)

¹ Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy
Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska

Streszczenie: Unia Europejska, w tym i Polska, dotychczas nie wprowadziła pełnych i kompleksowych uregulowań prawnych odnoszących się wyłącznie do budownictwa energooszczędnego. Przepisy prawne regulują jednak możliwość wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budownictwie. W artykule dokonano szczegółowego przeglądu instrumentów prawnych dotyczących podstaw zastosowania odnawialnych źródeł energii w sektorze budowlanym. Obowiązują one inwestorów, projektantów i wykonawców.

Słowa kluczowe: budownictwo, odnawialne źródła energii, instrumenty prawne

Użytkowanie treści artykułu tylko w oparciu o licencję Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0

Proszę cytować ten artykuł w następujący sposób:

M. Ramczyk, Podstawy prawne wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budownictwie, *Budownictwo o zoptymalizowanym potencjale energetycznym*, vol. 8, 1, 2019, 115-121, DOI: 10.17512/bozpe.2019.1.12

Wprowadzenie

Określenie „budownictwo energooszczędne” pojawiło się w Europie Zachodniej w latach siedemdziesiątych XX wieku podczas pierwszego kryzysu energetycznego (naftowego). Kryzys paliwowy wymusił konieczność oszczędzania energii i rozpoczęcie na większą skalę wykorzystywania w budownictwie odnawialnych źródeł energii. Wraz z rozwojem budownictwa energooszczędnego (w tym budownictwa domów o standardzie pasywnym) nastąpił też szybki rozwój firm budowlanych specjalizujących się w technologii budownictwa energooszczędnego, firm produkujących elementy budynków energooszczędnych (np. stolarka okienna, stolarka drzwiowa) oraz firm związanych z produkcją nowoczesnych materiałów budowlanych, urządzeń i instalacji niezbędnych do uzyskania standardu budynku energo-

oszczędnego (pasywnego). Dalszy rozwój budownictwa energooszczędnego zależy od skali wdrożenia koncepcji budynków samowystarczalnych (autonomicznych), wyposażonych w instalacje odnawialnych źródeł energii.

Podstawowym kryterium energooszczędności jest uzyskanie odpowiedniego wskaźnika rocznego jednostkowego zapotrzebowania na energię użytkową do celów ogrzewania i wentylacji (EUco), obliczonego zgodnie z rozporządzeniem (Rozporządzenie, 2015). Według standardów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przyjmuje się, że „*budynek (dom) energooszczędny*” to budynek (dom), dla którego wskaźnik rocznego jednostkowego zapotrzebowania na energię użytkową do celów ogrzewania i wentylacji $EU_{co} \leq 40 \text{ kWh/m}^2$, natomiast „*budynek (dom) pasywny*” charakteryzuje się wskaźnikiem rocznego jednostkowego zapotrzebowania na energię użytkową do celów ogrzewania i wentylacji $EU_{co} \leq 15 \text{ kWh/m}^2$. Dla porównania, budynki standardowe (realizowane w tradycyjnej technologii) mają ten wskaźnik energooszczędności na poziomie $EU_{co} = 90-120 \text{ kWh/m}^2$ (Kaniszewska, 2013).

W 2010 roku w prawie unijnym wprowadzono definicję budynku o niemal zerowym zużyciu energii. Przez „*budynek o niemal zerowym zużyciu energii*” należy rozumieć budynek o bardzo wysokiej charakterystyce energetycznej określonej zgodnie z wytycznymi zawartymi w załączniku I dyrektywy energetycznej, przy czym niemal zerowa lub bardzo niska ilość wymaganej energii powinna pochodzić w bardzo wysokim stopniu z energii ze źródeł odnawialnych, w tym z energii ze źródeł odnawialnych wytwarzanej na miejscu lub w pobliżu. W Polsce standard ten będzie obowiązywać od 1 stycznia 2021 roku dla wszystkich budynków, a dla budynków zajmowanych przez władze publiczne i będących ich własnością obowiązuje od 1 stycznia 2019 roku.

1. Instrumenty prawne regulujące wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w budownictwie

Każda uchwalona dyrektywa Unii Europejskiej musi zostać wdrożona w prawie polskim. Unia Europejska dotychczas nie wprowadziła pełnych i kompleksowych uregulowań prawnych odnoszących się wyłącznie do budownictwa energooszczędnego. Uchwalone dyrektywy unijne regulują szersze zagadnienia (zwłaszcza efektywność energetyczną) i tylko częściowo dotyczą budowy obiektów energooszczędnych i pasywnych. Stąd w tym zakresie prawodawstwo w Unii Europejskiej, a w tym i w Polsce, nie jest skodyfikowane w jednym wiodącym akcie prawnym (przepisy prawne są rozproszone w różnych aktach prawnych). Przedmiotowe przepisy prawne regulują jednak możliwość wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budownictwie. Obowiązują one inwestorów, projektantów i wykonawców.

2. Regulacje prawne w prawodawstwie Unii Europejskiej

Możliwość wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budownictwie w Unii Europejskiej regulują - przedstawione chronologicznie - następujące akty prawne (Informacje o aktach 2017a; Informacje o aktach 2017b):

- dyrektywa 2006/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 roku w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych oraz uchylająca dyrektywę Rady 93/76/EWG (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 114 z dnia 27 kwietnia 2006 roku),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 roku w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 140 z dnia 5 czerwca 2009 roku),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 roku w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (wersja przekształcona) (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 153 z dnia 18 czerwca 2010 roku),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 roku w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 315 z dnia 14 listopada 2012 roku).

W 2006 roku w celu poprawy efektywności wykorzystania energii przez użytkowników końcowych, zarządzania popytem na energię i wspierania produkcji energii ze źródeł odnawialnych przyjęto dyrektywę 2006/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 roku w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych oraz uchylającą dyrektywę Rady 93/76/EWG (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 114 z dnia 27 kwietnia 2006 roku). Ten akt prawny zobowiązuje państwa członkowskie UE do wprowadzania w życie metod oszczędzania energii i stosowania urządzeń energooszczędnych dla osiągnięcia celu ustalonego jako 9% oszczędności energii. Należy zwrócić uwagę, że przedmiotowa dyrektywa eksponuje wspieranie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, co może mieć pozytywny wpływ na rozwój budownictwa energooszczędnego.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 roku w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 140 z dnia 5 czerwca 2009 roku) stwarza możliwości rozwoju budownictwa energooszczędnego poprzez wdrażanie w sektorze budowlanym instalacji odnawialnych źródeł energii. Możliwości te są silnie wspierane rygorystycznymi wymogami dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 roku w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (wersja przekształcona) (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 153 z dnia 18 czerwca 2010 roku), dotyczącymi efektywności energetycznej w sektorze budowlanym. Zgodnie z zapisami tej dyrektywy, za kilka lat wszystkie nowo powstające budynki będą musiały spełniać wyższe standardy energetyczne.

Unia Europejska nakłada na państwa członkowskie obowiązek, aby: 1) do dnia 31 grudnia 2020 roku wszystkie nowe budynki były budynkami o niemal zerowym zużyciu energii i 2) po 31 grudnia 2018 roku nowe budynki zajmowane przez władze publiczne i będące ich własnością były budynkami o niemal zerowym zużyciu energii.

W 2012 roku przyjęto również dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 roku w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchycenia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 315 z dnia 14 listopada 2012 roku), która nakłada na państwa członkowskie obowiązek redukcji zużycia energii o 20% do 2020 roku. Aby spełnić ten wymóg, należy upowszechnić stosowanie: inteligentnego opomiarowania zużycia energii, instalacji odnawialnych źródeł energii i technologii energooszczędnych. Międzynarodowa Agencja Energetyczna (IEA) największy potencjał wzrostu efektywności energetycznej dostrzega w budynkach i produkcji energii.

3. Regulacje prawne w prawodawstwie polskim

W Polsce na dzień 31 sierpnia 2017 roku zastosowanie odnawialnych źródeł energii w budownictwie regulują następujące podstawowe akty prawne (Dane, 2017):

- Ustawa o charakterystyce energetycznej budynków z dnia 29 sierpnia 2014 roku (Dz.U. 2014, poz. 1200 z późniejszymi zmianami),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju w sprawie metodologii wyznaczania charakterystyki energetycznej budynku lub części budynku oraz świadectw charakterystyki energetycznej z dnia 27 lutego 2015 roku (Dz.U. 2015, poz. 376),
- Ustawa o efektywności energetycznej z dnia 20 maja 2016 roku (Dz.U. 2016, poz. 831),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu sporządzania audytu efektywności energetycznej, wzoru karty audytu efektywności energetycznej oraz metod obliczania oszczędności energii z dnia 10 sierpnia 2012 roku (Dz.U. 2012, poz. 962),
- Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz.U. 2001, Nr 62, 627 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa Prawo energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997 roku (Dz.U. 1997, Nr 54, poz. 348 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 roku (Dz.U. 1994, Nr 89, poz. 414 z późniejszymi zmianami),
- Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego z dnia 21 czerwca 2013 roku (Dz.U. 2013, poz. 762),

- Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie z dnia 5 lipca 2013 roku (Dz.U. 2013, poz. 926),
- Ustawa o wspieraniu termomodernizacji i remontów z dnia 21 listopada 2008 roku (Dz.U. 2008, Nr 223, poz. 1459 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa o odnawialnych źródłach energii z dnia 20 lutego 2015 roku (Dz.U. 2015, poz. 478 z późniejszymi zmianami).

Ustawa o charakterystyce energetycznej budynków z dnia 29 sierpnia 2014 roku (Dz.U. 2014, poz. 1200 z późniejszymi zmianami) wraz z aktami wykonawczymi do tej ustawy dokonują w zakresie swych regulacji wdrożenia w prawie polskim dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 roku w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (wersja przekształcona) (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 153 z dnia 18 czerwca 2010 roku). Ustawą o charakterystyce energetycznej budynków z dnia 29 sierpnia 2014 roku (Dz.U. 2014, poz. 1200 z późniejszymi zmianami) zmieniono jednocześnie m.in. ustawę Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 roku (Dz.U. 1994, Nr 89, poz. 414 z późniejszymi zmianami). Wprowadzone regulacje prawne oznaczają, że osiągnięcie celu budownictwa niemal zeroenergetycznego wymusza wprowadzenie nowych standardów projektowania i wymagań techniczno-budowlanych dla budynków oraz kreowanie instrumentów wspierających inwestorów planujących budowę lub zakup budynku energooszczędnego.

Również Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego z dnia 21 czerwca 2013 roku (Dz.U. 2013, poz. 762) i Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie z dnia 5 lipca 2013 roku (Dz.U. 2013, poz. 926) dokonują wdrożenia w prawodawstwie polskim dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 roku w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (wersja przekształcona) (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 153 z dnia 18 czerwca 2010 roku). Nowelizacja z dnia 21 czerwca 2013 roku Rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego z dnia 25 kwietnia 2012 roku (Dz.U. 2012, poz. 462) zastrzega obowiązek dotyczący budynków, zawarty w § 11 ust. 2 pkt. 12, w zakresie wykonywania analizy możliwości racjonalnego wykorzystania, o ile są dostępne techniczne, środowiskowe i ekonomiczne możliwości, wysokoefektywnych systemów alternatywnych zaopatrzenia w energię i ciepło. Aktualnie odnosi się on zatem do wszystkich budynków bez względu na wielkość ich powierzchni użytkowej. Przez „wysokoefektywne systemy alternatywne zaopatrzenia w energię i ciepło” należy rozumieć zdecentralizowane systemy dostawy energii oparte na energii ze źródeł odnawialnych, kogenerację, ogrzewanie lub chłodzenie lokalne lub blokowe w szczególności, gdy opiera się

całkowicie lub częściowo na energii ze źródeł odnawialnych (w rozumieniu przepisów ustawy Prawo energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997 roku (Dz.U. 1997, Nr 54, poz. 348 z późniejszymi zmianami)) oraz pompy ciepła. Natomiast nowelizacja Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie z dnia 12 kwietnia 2002 roku (Dz.U. 2002, Nr 75, poz. 690 z późniejszymi zmianami) od 1 stycznia 2014 roku wprowadziła obowiązek, że budynki muszą spełniać jednocześnie wymagania co do dopuszczalnej wartości wskaźnika EP (roczne zapotrzebowanie na nieodnawialną energię pierwotną) oraz co do minimalnej izolacyjności cieplnej przegród zewnętrznych budynków (ścian, podłóg, dachów, stropów, okien i drzwi) i przewodów (instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej). Do końca grudnia 2013 roku wystarczyło spełnienie jednego z tych dwóch warunków. Jest to poważne wyzwanie dla projektantów, ponieważ o wartości wskaźnika EP dla konkretnego budynku decyduje kombinacja wielu czynników, takich jak: izolacja cieplna, sposób wentylacji, rodzaj paliwa do ogrzewania budynku, a nawet jego położenie. W przedmiotowym rozporządzeniu odrębnie określono wymagania stawiane budynkom przebudowywanym.

Ustawa o odnawialnych źródłach energii z dnia 20 lutego 2015 roku (Dz.U. 2015, poz. 478 z późniejszymi zmianami) w zakresie swojej regulacji transponuje do prawa polskiego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 roku w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 140 z dnia 5 czerwca 2009 roku) oraz dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 roku w sprawie efektywności energetycznej (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 315 z dnia 14 listopada 2012 roku). Ustawa ta jest aktem prawnym komplementarnym w stosunku do Ustawy o charakterystyce energetycznej budynków z dnia 29 sierpnia 2014 roku (Dz.U. 2014, poz. 1200 z późniejszymi zmianami), gdyż stwarza atrakcyjne dla inwestorów podstawy prawne wdrażania instalacji odnawialnych źródeł energii w budownictwie.

Podsumowanie

Dla sektora budownictwa w Polsce najistotniejszą konsekwencją istniejących uregulowań prawnych jest to, że do dnia 31 grudnia 2020 roku wszystkie nowe budynki muszą być budynkami o niemal zerowym zużyciu energii oraz po 31 grudnia 2018 roku nowe budynki zajmowane przez władze publiczne i będące ich własnością muszą być budynkami o niemal zerowym zużyciu energii. Takie wymogi prawne spowodowały w Polsce uchwalenie przez Radę Ministrów krajowego planu mającego na celu zwiększenie liczby budynków o niskim zużyciu energii (Uchwała Rady Ministrów, 2015). Sprzyja temu istnienie podstaw prawnych regulujących zastosowanie odnawialnych źródeł energii w budownictwie.

Bibliografia

Dane dotyczące polskich aktów prawnych (2017) <http://www.sejm.gov.pl> (dostęp: 31.08.2017).

Informacje o aktach prawnych Unii Europejskiej (2017a) <http://www.europa.eu> (dostęp: 31.08.2017).

Informacje o aktach prawnych Unii Europejskiej (2017b) <http://buildingsplatform.org> (dostęp: 31.08.2017).

Kaniszevska, A. (2013) *Wprowadzenie do budownictwa energooszczędnego i pasywnego*. <http://www.chronmyklimat.pl/projekty/energooszczedne>.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju w sprawie metodologii wyznaczania charakterystyki energetycznej budynku lub części budynku oraz świadectw charakterystyki energetycznej z dnia 27 lutego 2015 roku (Dz.U. 2015, poz. 376).

Uchwała Rady Ministrów z dnia 22 czerwca 2015 roku w sprawie przyjęcia „Krajowego Planu mającego na celu zwiększenie liczby budynków o niskim zużyciu energii”.

Legal basis of using renewable energy sources in building industry

Abstract: European Union, including Poland, has not yet introduced full and complex legal regulations exclusively regarding energy-efficient building industry. However, legal regulations do define the possibility of using renewable energy sources in building industry. In this article you can find a detailed overview of legal regulations concerning the basis of using renewable energy sources in building industry. They involve investors, designers and contractors.

Keywords: building industry, renewable energy sources, legal regulations